

Får jag be om ordet

Skriv kortfattat till Ordet, SDS, Box 260, Malmö 1. Bifoga namn och adress på särskild lapp. De utlämnas ej av red.

Esperanto - en lösning

Sign "Lars Jönsson" arbetar för ett internationellt språk. Sign har tydligen sett, att det verkligen föreligger ett behov av ett sådant språk, och jag tackar sign därför.

När det gäller att som internationellt språk välja Esperanto eller något nationalspråk, har jag en något avvikande uppfattning. Jag är esperantist och har under många år haft tillfälle konstatera, att Esperanto fungerar alldeles utmärkt på alla områden, där det prövs. Intet av nationalspråken skulle kunna göra samma tjänst. Esperanto är enklare (tänk på de nya stater i Afrika) och framför allt neutralt. Det finns många stater, som icke är beredda att acceptera en annan nations språk som officiellt meddelelsemedel vid t ex konferenser, i radio, TV, i litteratur etc.

Låt mig en gång för alla avliva föreställningen, att Esperanto skulle vilja undantränga undervisning i främmande språk. Esperantorörelsens mål är att Esperanto skall vara ett mellanfolkligt språk att användas i internationella relationer

av alla slag - ett andra språk för alla. Den svenska organisationens senaste lärobok heter just "Alla andra språk - Esperanto". Den som har tid, lust och behov därav bör studera även andra språk. Sign S N påpekar riktigt nog, att experiment göres i skolor med Esperanto som första språk, varigenom inlärandet av övriga språk sedan går betydligt snabbare. Sådana experiment har utförts i flera länder. Varje språk skall fortsätta att leva och bevara sin särart. Men på det internationella planet bör vi använda det neutrala och lätta Esperanto.

För sign "Lars Jönsson" vill jag meddela, att Esperanto-litteraturen är mycket omfattande. Det finns både original och översättningar. Och just i översättningarna kan de små nationerna få vara med och låta sin litteraturskatt komma ut till mänskligheten. Världesperantoförbundet ger f n ut en serie med anledning av Unescos Östern-Västernprojekt, men det finns ca 20 000 andra band av värde och med andra länders kultur, som sign efterlyser. Antologierna på Esperanto från olika länder är verkligen intressanta och fyller väl sin uppgift.

Mångspråkigheten är ett gissel för vetenskapsmän. Sakta men säkert arbetar sig den åsikten fram, att vi måste ha ett internationellt språk. Och då är Esperanto en redan beprövad och en god lösning.

E-o

Några kommentarer till Lars Jönssons tankekonstruktion angående esperanto som lösning av språkfrågan.

Det vanligaste argumentet mot esperanto brukar bara, att man tyvärr aldrig kan räkna med att esperanto blir allmänt accepterat, varför det är bättre att satsa på ett eller flera nationalspråk. Lars Jönsson överraskar genom att komma fram till att om esperanto allmänt accepterades, så skulle det vara sämre än varje annan lösning, ty resultatet skulle bli:

1. Man kan samtala med envar.
2. Man är praktiskt taget utestängd från samtliga kulturkretsar.

Punkt 2 skulle bero på att eftersom en stat strävar efter språklig hegemoni, skulle dess litterära alster publiceras endast på nationalspråket och ej på esperanto. Om esperanto utbyttes mot engelska, skulle däremot punkt 2 bli annorlunda, ty då kunde man räkna med översättningar.

Tydligt är att Lars Jönsson inte ägnat en minut åt att ta reda på vad som utträttats inom esperantorörelsen. Det finns ingen anledning att förmoda, att ett allmänt utbredande av esperanto inte samtidigt skulle medföra flera översättningar till esperanto. Redan finns ju en hel del. Brittiska Esperantoförbundets bibliotek har ca 28 000 publikationer registrerade, varav ungefär hälften kan betraktas som skönlitteratur.

1964 publicerades en bulgarisk undersökning, "Bulgarisk skönlitteratur på främmande språk 1823-1962".

Denna visade, att av samtliga skönlitterära översättningar från bulgariska under denna tid var 23,5 proc till ryska, 10 proc till engelska, 7,5 proc till esperanto, 7,5 proc till franska, 5 proc till tyska osv.

Förutom genom böcker, tidningar och personliga kontakter kan man i dag genom esperantopro-

gram i radio få internationella synpunkter på lite av varje. Sålunda sänder t ex Rom 45 minuter esperanto i veckan, Sofia 50 min, Wien 10 min, Peking 180 min osv. Warszawa sänder dagligen. (200 m kl 16.30-17.00.)

Sammanfattning: Under förutsättning att man allmänt införde obligatorisk undervisning i esperanto, skulle, för att Lars Jönssons punkt 2 skulle slå in, krävas: för det första att översättning av litterära verk till esperanto upphörde, för det andra att man på något sätt förintade det som redan gjorts. Detta vore osannolikt. Beträffande punkt 1 är vi helt överens.

BS

Det är uppenbart att Lars Jönsson har drabbats av en övertro på engelskan som världsspråk. Han har m a o, för att citera S. N., "slagsida åt det anglosaxiska hållet".

Man förstår inte annat än det man vill förstå, och Lars Jönsson urspårar med en gång, då han inte förmår skilja på den humanistiska forskningen (som aldrig kan klara sig utan vidlyftiga språkkunskaper) och på språkets betydelse på "lägsta nivå", dvs så att arbetare och turister får ökade kontakter över språkgränserna.

Det är alldeles riktigt, att en stat (tyvärr) strävar efter ökad språklig hegemoni då dess politiska inflytande växer, och att vad som publiceras i denna stat publiceras på dess nationalspråk (oftast).

Men sedan påstår Lars Jönsson att vi med esperantisternas system "ej har tillgång till detta lands litteratur", ty, säger han "vi studerar inte detta språk enligt förutsättningen att vi endast studerar esperanto". Vem har talat om att vi endast skall studera esperanto? Inte sign. S. N. i varje fall. Han hon har ju delat upp språkundervisningen i två kategorier:

1. Studier för dem som tänker specialisera sig på lingvistik och filologi, dvs studier av nationalspråken och deras kulturkretsar.
2. Esperanto-undervisningen som elementär språkundervisning.

Det är naturligtvis lingvisterna och filologerna som skall se till att vi inte blir "utestängda" från allt, som publiceras på nationalspråken.

Därmed har jag förpassat Lars Jönssons övertro på engelskan till dess rätta plats - avdelningen för kuriosa.

Göran Andersson